

Luxembourg, den 13.7.2022
SWD(2022) 504 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

**Rapport om retsstatssituationen 2022
Landekapitlet om Danmark**

Ledsagedokument til

**Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske
Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget**

**Rapport om retsstatssituationen 2022
Retsstatssituationen i Den Europæiske Union**

{COM(2022) 500 final} - {SWD(2022) 501 final} - {SWD(2022) 502 final} -
{SWD(2022) 503 final} - {SWD(2022) 505 final} - {SWD(2022) 506 final} -
{SWD(2022) 507 final} - {SWD(2022) 508 final} - {SWD(2022) 509 final} -
{SWD(2022) 510 final} - {SWD(2022) 511 final} - {SWD(2022) 512 final} -
{SWD(2022) 513 final} - {SWD(2022) 514 final} - {SWD(2022) 515 final} -
{SWD(2022) 516 final} - {SWD(2022) 517 final} - {SWD(2022) 518 final} -
{SWD(2022) 519 final} - {SWD(2022) 520 final} - {SWD(2022) 521 final} -
{SWD(2022) 522 final} - {SWD(2022) 523 final} - {SWD(2022) 524 final} -
{SWD(2022) 525 final} - {SWD(2022) 526 final} - {SWD(2022) 527 final}

RESUMÉ

Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed i Danmark er fortsat meget høj. Der er fortsat mangler i digitaliseringen af retsvæsenet, navnlig i forbindelse med digitale løsninger til at indlede og følge administrative procedurer og straffesager. De begrænsede midler, der afsættes til retssystemet som en procentdel af BNP, og det lave antal dommere er fortsat en udfordring på lang sigt, navnlig med henblik på at sikre en effektiv sagsbehandling. Der er drøftelser i gang om en flerårig budgetramme for perioden 2023-2026. Der er trådt en ny lov om retsafgifter i kraft, som har til formål at gøre afgifterne mere forståelige og tilskynde til forlig. Retssystemet er generelt fortsat effektivt, og der er vedtaget lovgivning til fremskyndelse af behandlingen af straffesager. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for byretterne er imidlertid steget i både civil- og strafferetlige sager i 2021.

Danmark opfattes som det mindst korrupte land i EU og verden. Systemet til bekæmpelse af korruption er fortsat i vid udstrækning baseret på generelle regler om etik og integritet, sociale normer og offentlig kontrol med en høj grad af tillid til en velfungerende offentlig forvaltning. Der er oprettet en ny national efterforskningsenhed med henblik på en mere effektiv tilgang til grov kriminalitet, herunder komplekse korruptionssager. Der er indført ny lovgivning for at styrke beskyttelsen af whistleblowere sammen med nye indberetningskanaler. Regeringen har bebudet yderligere foranstaltninger vedrørende finansiering af politiske partier til håndtering af flere donationer, selv om der ikke er planlagt nogen konkret køreplan for deres vedtagelse. Udfordringerne med hensyn til gennemførelsen af internationale henstillinger i forbindelse med rammen for bekæmpelse af korruption er fortsat ikke blevet håndteret, da der ikke er planer om at afhjælpe manglen på regler om "svingdørssituationer" for ministre og om lobbyvirksomhed og om at sikre tilstrækkelig kontrol med indberetninger af aktiver, der indgives af personer i ledelsesfunktioner.

Initiativer til styrkelse af mediernes selvregulerende system i Danmark gennem oprettelse af en medieombudsmand og ajourføring af de nuværende rammer for medieansvar, så de passer til den digitale medievirkelighed, er i gang. De to danske public service-radio/tv-selskabers uafhængighed er sikret ved afledt ret. Der er ført politiske forhandlinger om en eventuel ændring af loven om offentlighed i forvaltningen, som i nogle tilfælde begrænser retten til aktindsigt, men der er endnu ingen konkrete reformplaner. Organisationer, der repræsenterer danske journalister, medier og kulturelle aktører, har sammen med Justitsministeriet og Kulturministeriet offentliggjort en national handlingsplan for yderligere at styrke de allerede solide rammer for journalisters sikkerhed. Straffeloven er blevet ændret for at tillade strengere straffe for trusler mod ytringsfriheden.

Der kan observeres en række udviklinger i forbindelse med kontrolforanstaltninger i Danmark. Den første granskningskommission gennemgik efter dette nyoprettede kontrolsystem beslutningen om at aflive mink og forelagde sin rapport for et udvalg i Folketinget den 30. juni 2022. Rigsretten, som har til opgave at træffe afgørelse i sager om brud på ministeransvar, afsagde en dom i 2021. Regeringen har desuden gennemgået anvendelsen af epidemiloven og opfordret offentligheden til at fremsætte bemærkninger. Retningslinjerne fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen er generelt blevet overholdt på trods af en stigning i lovgivningsaktiviteterne i 2021. Civilsamfundets råderum er fortsat åbent, og rammerne for offentlig deltagelse er fortsat solide.

HENSTILLINGER

Det henstilles til Danmark:

- at sikre tilstrækkelige menneskelige og økonomiske ressourcer til retssystemet i den næste flerårige budgetramme under hensyntagen til europæiske standarder om ressourcer til retssystemet
- at vedtage ny lovgivning om finansiering af politiske partier med henblik på at håndtere spørgsmålet vedrørende flere og anonyme donationer og indføre sanktioner for overtrædelse af reglerne om rammerne for politiske partier
- at indføre regler om "svingdørssituationer" for ministre og om lobbyvirksomhed og sikre tilstrækkelig kontrol med indberetninger af aktiver, der indgives af personer i ledelsesfunktioner
- at fortsætte processen med at reformere loven om offentlighed i forvaltningen med henblik på at styrke retten til aktindsigt, navnlig ved at begrænse begrundelserne for afslag på anmodninger om aktindsigt, under hensyntagen til europæiske standarder om adgang til officielle dokumenter.

I. RETSSYSTEMET

Det danske retssystem består af 24 byretter, to landsretter (appeldomstole) og en højesteret samt to specialretter¹. Domstolsstyrelsen, der er uafhængig, forestår forvaltningen og udviklingen af domstolene, hvilket omfatter fastlæggelse af domstolenes budgetter og forvaltning af bygninger og systemer vedrørende informations- og kommunikationsteknologi. Dommerudnævnelsesrådet², der ligeledes er uafhængigt, afgiver uforbindende indstillinger til justitsministeren vedrørende besættelse af dommerstillinger, hvorefter ministeren foreslår dem til formel udnævnelse af regeringen (dronningen)³. Rådet kan alene indstille én ansøger til en ledig stilling. Der har ikke været tilfælde, hvor regeringen ikke fulgte indstillingen⁴. Disciplinære foranstaltninger for dommere kan træffes af retspræsidenterne eller Den Særlige Klageret⁵. Anklagemyndigheden er en selvstændig institution under Justitsministeriets tilsyn, der ledes af rigsadvokaten⁶. Advokatrådet er det uafhængige organ, der har til opgave at sikre advokaternes integritet og uafhængighed⁷.

Uafhængighed

Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed i Danmark er fortsat meget høj, både blandt offentligheden og blandt virksomhederne. Samlet set opfattede 84 % af den almindelige befolkning og 87 % af virksomhederne graden af domstolenes og dommernes uafhængighed som "rimelig god" eller "meget god" i 2022⁸. Ifølge data fra EU's resultattavle for retlige anliggender 2022 har niveauet konstant været meget højt for både den brede offentlighed og virksomhederne siden 2016. Begge tal er steget i forhold til 2021 (75 % for den brede offentlighed og 83 % for virksomheder). Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed blandt den brede offentlighed er dog lidt lavere end i 2016 (88 %).

Kvalitet

Der er fortsat huller i digitaliseringen af retsvæsenet, navnlig i forbindelse med digitale løsninger til at indlede og følge forvaltnings- og straffesager. De mangler med hensyn til

---

¹ Sø- og Handelsretten samt Tinglysningensretten. CEPEJ (2021), Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States.

² Rådets medlemmer udnævnes af justitsministeren, og det er sammensat af en højesteretsdommer, en landsretsdommer, der er indstillet af de respektive domstole, en byretsdommer, der er indstillet af Den Danske Dommerforening, en advokat, der er indstillet af Advokatrådet og to repræsentanter for offentligheden, der er indstillet af henholdsvis Kommunernes Landsforening og Dansk Folkeoplysnings Samråd.

³ Med undtagelse af stillingen som præsident for Højesteret, idet vedkommende udpeges og udnævnes direkte af de øvrige højesteretsdommere efter en intern procedure. For så vidt angår højesteretsdommere er der i lovgivningen fastsat en særlig procedure, hvorefter den ansøger, som Dommerudnævnelsesrådet indstiller, skal godtgøre sin egnethed ved at votere i et antal sager, før udnævnelsen bekræftes.

⁴ For at sikre gennemsigtighed ved besættelse af dommerstillinger udsender Dommerudnævnelsesrådet en pressemeddelelse, når det fremsætter forslag til besættelse af en ledig stilling.

⁵ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark, s. 2.

⁶ Rigsadvokaten udnævnes af regeringen (formelt af dronningen) efter indstilling fra justitsministeren og efter godkendelse fra Regeringens Ansættelsesudvalg, og vedkommende kan afskediges efter en begrundet indstilling fra justitsministeren (i sidstnævnte tilfælde afgives indstillingen direkte til dronningen). Justitsministeren kan udstede instrukser til anklagere i konkrete sager under overholdelse af en række garantier (Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark, s. 3).

⁷ Retsplejelovens kapitel 15.

⁸ Figur 50 og 52 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022. Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed er kategoriseret som følger: meget lav (under 30 % af de adspurgte opfatter retsvæsenets uafhængighed som rimelig god og meget god), lav (mellem 30-39 %), middel (40-59 %), høj (60-75 %), meget høj (over 75 %).

digitalisering, der blev konstateret i retsstatsrapporterne for 2020 og 2021⁹, er stort set forblevet uændrede. Selv om der er indført digitale kommunikationsværktøjer for domstolene og anklagemyndigheden¹⁰, er procedurereglerne for digitale værktøjer kun delvist på plads i civile, forvaltningsretlige og strafferetlige sager¹¹, og de digitale løsninger til at indlede og følge forvaltnings- og straffesager, er fortsat meget begrænsede¹². Selv om der stadig er huller i ordningerne for maskinlæsbarhed af retsafgørelser¹³, er indførelsen af en onlinedatabase for domme fra Domstolsstyrelsen pr. 6. januar 2022 en forbedring¹⁴. Derudover har Domstolsstyrelsen modtaget støtte til et projekt om udvikling af et nyt IT-system til behandling af straffe- og skifteretssager¹⁵. Ikke desto mindre har covid-19-pandemien forstærket de eksisterende huller med hensyn til digitalisering af retsvæsenet, hvilket fortsat er en udfordring.

Ressourcesituationen og det lave antal dommere er fortsat en udfordring. De midler, der afsættes til retssystemet i procent af BNP, er fortsat meget lave i Danmark (0,17 % af BNP)¹⁶, og det samme gælder antallet af dommere pr. 100 000 indbyggere (6,6 pr. 100 000 indbyggere)¹⁷, hvilket udgør en udfordring på lang sigt¹⁸. De budgetmidler, der er afsat til de danske domstole i det årlige budget for 2022, er på ca. 257,02 mio. EUR (1 911,5 mio. DKK), hvilket nogenlunde svarer til 2021¹⁹. På trods af visse effektivitetsgevinster i 2020²⁰ har de danske domstole oplevet en stigning i antallet af verserende sager og sagsbehandlingstider i de seneste år, navnlig i civil- og strafferetlige sager²¹, som på trods af

---

⁹ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark, s. 4.

¹⁰ Figur 44-45 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022.

¹¹ Figur 42 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022.

¹² Figur 46-47 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022.

¹³ Figur 49 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2021.

¹⁴ Databasen indeholder i øjeblikket et lille antal nylige domme, men den vil gradvist blive udvidet til at omfatte flere, efterhånden som der afsiges nye domme, integrationen med domstolens IT-systemer forbedres, og der gennemføres nye systemer til digitalisering af domstolens afgørelser. Dommene er pseudonymiserede. Domstolsstyrelsen (2022), Domsdatabasen er åben.

¹⁵ Projektets budget er på ca. 81,25 mio. EUR (604,6 mio. DKK). Formålet med det nye IT-system er at erstatte de forældede IT-systemer, der anvendes af domstolene, med en mere brugervenlig, effektiv og fremtidssikret løsning. Projektet vil blive udrullet i seks faser, hvor den første projektfase vil være en skifteportal, der skal understøtte registreringen af fordringer vedrørende forvaltningen af afdødes bo, og som vil blive lanceret i november 2022 og den sidste fase i 2026. De danske byretter behandler ca. 300 000 straffe- og skifteretssager om året. Domstolsstyrelsen (2021), Digitaliseringen af nyt straffe- og skiftesystem sat i gang.

¹⁶ Figur 35 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022.

¹⁷ Figur 36 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022.

¹⁸ Rapporten om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om retsstatssituationen i Danmark, s. 4, og Rapporten om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om retsstatssituationen i Danmark, s. 3.

¹⁹ I 2021 steg de samlede finansielle ressourcer til retsvæsenet til ca. 259,59 mio. EUR (1 931,8 mio. DKK) sammenlignet med ca. 255,79 mio. EUR (1 903,5 mio. DKK) i 2020. I 2021 var der 2 078 fuldtidsansatte, herunder 685 dommere og andre juridiske rådgivere, og 1 202 kontomedarbejdere (i 2020 var tallene henholdsvis 680 og 1 181). Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 9-10, og skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

²⁰ Som anført i afsnittet "Effektivitet" nedenfor.

²¹ Covid-19-pandemien er ikke den eneste årsag til stigningen i antallet af verserende sager. Domstolsstyrelsen anslår, at antallet af straffesager ved byretterne stort set ville have været på samme niveau som i 2019 uden covid-19-aflysninger og andre begrænsninger i sagsbehandlingen som følge af covid-19-pandemien. I de seneste fem år har byretterne modtaget betydeligt flere af de alvorlige straffesager end i de foregående fem år. Samtidig er sagerne også blevet mere komplekse og tidskrævende. Domstolsstyrelsen (2022), Endnu længere sagsbehandlingstider i 2021. Domstolsstyrelsen (2022), Graf for gennemsnitlig sagsbehandlingstid i udvalgte straffesager ved byretterne 2012-2021. Domstolsstyrelsen (2022), Nøgletal om sagsflow og sagsbehandlingstider, s. 4-5 og 10.

yderligere finansielle bevillinger i 2021 og 2022²² kan kræve en langsigtet forøgelse af ressourcerne for at håndtere dem, navnlig til oprettelse af nye stillinger til dommere, som allerede påpeget af interessenterne i rapporten om retsstatssituationen 2021²³. Den Danske Dommerforening har i den forbindelse understreget, at en række love i de seneste år har øget domstolenes byrder og forlænget deres sagsbehandlingstid, navnlig i straffesager, samtidig med at domstolene ikke har fået tildelt yderligere menneskelige eller økonomiske ressourcer på længere sigt. Dette har ført til en stigning i sagsmængden og procedurernes varighed²⁴. Den flerårige budgetramme for de danske domstole for perioden 2023-2026 drøftes i øjeblikket. Disse drøftelser finder normalt sted på administrativt plan mellem Domstolsstyrelsen, Justitsministeriet og Finansministeriet²⁵. Som en afvigelse fra tidligere etableret praksis er det imidlertid for nylig blevet foreslået, at disse drøftelser i lyset af de eksisterende udfordringer bør bringes op på politisk niveau og omfatte drøftelser mellem partierne i Folketinget²⁶. Ifølge Europarådets anbefalinger bør hver stat afsætte tilstrækkelige ressourcer, faciliteter og udstyr til domstolene, således at de kan fungere i overensstemmelse med de standarder, der er fastsat i artikel 6 i den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, og sætte dommerne i stand til at arbejde effektivt²⁷.

Der trådte en ny lov om retsafgifter i kraft, som har til formål at gøre afgifterne mere forståelige og tilskynde til forlig. Den 1. oktober 2021 trådte den nye lov om retsafgifter i kraft²⁸. Den har til formål at forenkle reglerne om retsafgifter²⁹ og tilskynde til forlig ved at give parterne en længere frist til at nå frem til et forlig, i henhold til hvilken sagsøger eller appellant kan få retsafgifterne refunderet³⁰. Selv om interessenterne generelt hilste formålet med forslaget velkommen, mente de, at det var for tidligt at vurdere dets virkninger³¹. Som anført i rapporten om retsstatssituationen 2021 nedsatte Justitsministeriet i april 2020 et lovforberedende udvalg til at revidere det eksisterende retshjælpssystem³². Det lovforberedende udvalgs arbejde blev forsinket på grund af covid-19-pandemien, men det

---

²² Regeringen bevilgede yderligere midler til de danske domstole til håndtering af antallet af straffesager i juni 2021 (ca. 3,36 mio. EUR eller 25 mio. DKK) og i 2022 (ca. 6,39 mio. EUR eller 47,5 mio. DKK). Domstolsstyrelsen (2022), Årsberetning 2021 er udkommet. Desuden har regeringen afsat 1,75 mio. EUR (13 mio. DKK) om året i perioden 2021-23 til håndtering af konsekvenserne af covid-19-pandemien. Skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

²³ Se rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 3.

²⁴ Den Danske Dommerforening har regelmæssigt henvist til spørgsmålet om ressourcer og indvirkning på effektiviteten i sine svar på lovforslag, se f.eks. udtalelserne i svarene på offentlige høringer om lovforslaget om politiets aktiviteter eller lovforslaget om ændring af straffeloven, strafferetsplejeloven og færdselsloven (fra henholdsvis den 14. marts 2022 og den 21. september 2021). Advokatsamfundet har også regelmæssigt påpeget, at der er mangel på ressourcer til sagsbehandling, og at ventetiderne derfor er steget drastisk, kommentar i Berlingske Tidende (2022), Kommentar: Lange ventetider må ikke ødelægge tilliden til retssystemet (og senere offentliggjort af Advokatsamfundet).

²⁵ Altinget (2022), Partier vil forhandle om domstolenes økonomi: "Det er jo ingen naturlov, at aftalen skal være administrativ".

²⁶ Ibid.

²⁷ Anbefaling CM/Rec(2010)12 fra Europarådets Ministerkomité, punkt 33.

²⁸ Lov om retsafgifter, lov nr. 425 af 16. marts 2021.

²⁹ Der opkræves en afgift på ca. 100 EUR eller 200 EUR (750 DKK eller 1 500 DKK) afhængigt af sagens værdi. Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 8.

³⁰ Skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

³¹ Oplysninger modtaget fra Domstolsstyrelsen og Advokatsamfundet i forbindelse med landebesøget.

³² Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 3.

genoptog sit arbejde i september 2021 og forventes at fremlægge resultaterne senest den 31. august 2023³³.

Effektivitet

Retssystemet er generelt fortsat effektivt, men den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for byretterne er steget i både civil- og strafferetlige sager i 2021. Antallet af indkommende civil-, handels- og forvaltningssager og andre sager i første instans i 2020 er fortsat meget højt (47,5 sager pr. 100 000 indbyggere sammenlignet med 49,3 sager i 2019)³⁴, samtidig med at antallet af dommere pr. 100 000 indbyggere er det laveste sammenlignet med andre medlemsstater³⁵. Mens gennemførelsesprocenten for civil-, handels- og forvaltningssager samt andre sager er forblevet stabil (100,6 % i 2019 sammenlignet med 100,8 % i 2020), er procentsatsen for tvister i civil- og handelsretlige sager steget markant i 2020 (111,1 %, en stigning fra 91,8 % i 2019)³⁶, og den anslåede tid til at afgøre civil- og handelsretlige sager er i gennemsnit faldet en smule i alle sager i 2020 sammenlignet med 2019 (fra 222 til 190 dage for førsteinstanssager)³⁷. Ifølge data fra Domstolsstyrelsen for 2021 er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for byretterne imidlertid steget i både civil- og strafferetlige sager, og de verserende straffesager ved udgangen af 2021 steg med 16 % på trods af et fald i antallet af indkomne straffesager på 11 %³⁸.

Regeringen har vedtaget lovgivning for at fremskynde behandlingen af straffesager ved domstolene, hvilket berører retten til frit at vælge advokat. Regeringen bestræber sig på at forbedre retssystemets effektivitet i forbindelse med behandlingen af straffesager i betragtning af, at behandlingstiden for straffesager er stigende³⁹. Siden 2018 har retsplejeloven indeholdt en regel om, at tiltalte i straffesager vedrørende visse typer lovovertrædelser ikke kan vælge en bestemt advokat, hvis deres oprindelige valg af advokat vil medføre en forsinkelse i sagen. Denne regel er generelt blevet udvidet til at omfatte sager vedrørende yderligere typer af strafbare handlinger (farlige forbrydelser begået mod en anden person) med en ændring fra december 2021⁴⁰. Ifølge regeringen gælder dette i tilfælde, hvor den straffesag, der er fastsat ved lov, vil blive forsinket med mere end to til tre uger. Afslaget kan påklages til Den Særlige Klageret⁴¹. Nogle interessenter⁴² har udtrykt forsigtighed med

³³ Oplysninger modtaget fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Danmark.

³⁴ Figur 3 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022. Denne kategori omfatter alle civil- og handelsretlige sager (uanset om der foreligger en tvist mellem parterne), tinglysnings- og virksomhedsregistersager (ikke anlagt som følge af en tvist), andre registersager, andre sager (ikke anlagt som følge af en tvist), forvaltningssager og andre ikkestrafferetlige sager.

³⁵ Figur 36 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022.

³⁶ Figur 11 og 12 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022.

³⁷ Figur 7 i EU's resultattavle for retlige anliggender 2022. Der foreligger ingen særskilte tal for forvaltningsretlige sager.

³⁸ Domstolsstyrelsen (2022), Nøgletal om sagsflow og sagsbehandlingstider, s. 2.

³⁹ Domstolsstyrelsen (2022), Endnu længere sagsbehandlingstider i 2021, Domstolsstyrelsen (2022), Graf for gennemsnitlig sagsbehandlingstid i udvalgte straffesager ved byretterne 2012-2021, og oplysninger modtaget fra Domstolsstyrelsen under landebesøget.

⁴⁰ Selv om visse former for strafbare handlinger ikke længere er omfattet af denne bestemmelse, er der blevet tilføjet en række strafbare handlinger siden december 2021. Skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

⁴¹ Sagsøgte kan appellere rettens afgørelse om at afvise den ønskede advokat til Den Særlige Klageret senest en uge efter afgørelsen. Skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

⁴² I den offentlige høring om forslaget har Advokatsamfundet bemærket, at frit valg af advokat er en af flere søjler i tilliden til den proces, der kan føre til alvorlige sanktioner, og at dette skal tages i betragtning, når valget af forsvar begrænses. Advokatsamfundet (2021), Høringssvar om forslag til lov om ændring af

hensyn til en mulig indvirkning på de tiltaltes ret til frit at vælge advokat⁴³. For at strømline behandlingen af straffesager forelagde regeringen desuden et forslag i Folketinget i april 2022⁴⁴. Nogle interessenter har kritiseret visse dele af loven, f.eks. muligheden for, at politiet under visse betingelser kan få adgang til oplysninger om, hvor en mistænkt eller en anden person befinder sig, uden at der foreligger en retskendelse⁴⁵. Prioriteringen af visse straffesager⁴⁶ ved de danske domstole er til skade for andre sager, herunder civile sager⁴⁷.

II. RAMME FOR BEKÆMPELSE AF KORRUPTION

Den danske indsats over for korruption er i vid udstrækning baseret på almindelige regler om etik og integritet samt sociale normer og offentlig kontrol. Forskellige myndigheder deltager i arbejdet med forebyggelse af korruption, fremme af god forvaltningsskik og overholdelse af lovgivningen. Dette omfatter bl.a. Rigsrevisionen. Medarbejder- og Kompetencestyrelsen og Statsministeriet varetager opgaver vedrørende fremme af embedsmænds og ministres retskaffenhed. Justitsministeriet sikrer samarbejde mellem de nationale myndigheder ved udarbejdelsen af foranstaltninger til bekæmpelse af korruption⁴⁸. Den 1. januar 2022 blev Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) erstattet af to enheder: National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) og Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet (SSK). Danmark har ikke en særlig strategi for korruptionsbekæmpelse eller et specialiseret organ, der beskæftiger sig med korruptionsspørgsmål.

Opfattelsen blandt sagkyndige og erhvervslivet er, at Danmark er et af de mindst korrupte lande i verden. I Transparency Internationals korruptionsindeks for 2021 scorer

---

straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven. Institut for Menneskerettigheder henviste til sit høringssvar til den ændring fra 2018, hvormed denne regel blev indført, og hvori det gav udtryk for det synspunkt, at udgangspunktet bør være, at tiltalte har ret til at vælge sin advokat, og at afslag på grund af fremskyndelse af straffesagen bør være en undtagelse. Institut for Menneskerettigheder (2021), Høringssvar over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven. Den Danske Dommerforening fandt, at ændringen i praksis opretholder status quo og afspejler en ændring i prioriteringen af sager, der skal behandles først, og ikke giver anledning til problemer i praksis. Skriftlige oplysninger fra Den Danske Dommerforening i forbindelse med landebesøget i Danmark.

⁴³ I henhold til artikel 6, stk. 3, litra c), i konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder har enhver, der er anklaget for en strafbar handling, som minimum ret til at forsvare sig selv eller ved juridisk bistand efter eget valg. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at denne ret ikke kan anses for at være absolut, og at de nationale domstole derfor kan tilsidesætte den pågældendes valg, når der er relevante og tilstrækkelige grunde til at antage, at dette er nødvendigt af hensyn til retfærdigheden. Spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger sådanne grunde, skal vurderes i lyset af de særlige omstændigheder i den enkelte sag. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 20. oktober 2015, Dvorski mod Kroatien, 25703/11, præmis 79-82 og den deri nævnte retspraksis.

⁴⁴ Forslag L 182: Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og nævnprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos, forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.) (L 182) og skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

⁴⁵ Se navnlig svarene på den offentlige høring om lovforslaget om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love fra Den Danske Dommerforening (2022) og Institut for Menneskerettigheder (2022), s. 16-18.

⁴⁶ De såkaldte VVV-sager vedrørende vold, våben og voldtægt har høj prioritet i retssystemet og skal behandles inden for 30 dage.

⁴⁷ Jf. udtalelse fra Advokatsamfundet i Berlingske Tidende (2022), Kommentar: Lange ventetider må ikke ødelægge tilliden til retssystemet.

⁴⁸ Justitsministeriet har oprettet et forum for bekæmpelse af korruption med henblik på intern koordination, men det har ikke afholdt nogen møder siden 2015, og koordinationen finder sted ved hjælp af skriftlige ad hoc-høringer. Skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

Danmark 88/100 og ligger på førstepladsen både i Den Europæiske Union og globalt⁴⁹. Denne opfattelse har været stabil i de seneste fem år⁵⁰. Det særlige Eurobarometerundersøgelse om korruption fra 2022 viser, at 16 % af respondenterne mener, at korruption er udbredt i deres land (EU-gennemsnit: 68 %), og 5 % af respondenterne føler sig personligt påvirket af korruption i deres dagligdag (EU-gennemsnit: 24 %)⁵¹. For så vidt angår virksomheder, mener 18 % af virksomhederne, at korruption er udbredt (EU-gennemsnit: 63 %), og 7 % mener, at korruption er et problem, når man driver forretning (EU-gennemsnit: 34 %)⁵². Desuden mener 28 % af respondenterne, at der er tilstrækkeligt med vellykkede retsforfølgelser til at afskrække folk fra at begå korruption (EU-gennemsnit: 34 %)⁵³, mens 50 % af virksomhederne mener, at personer og virksomheder, der er blevet grebet i bestikkelse af en højtstående embedsmand, bliver straffet på behørig vis (EU-gennemsnit: 29 %)⁵⁴.

Der er gennemført en reform med henblik på at oprette en ny national efterforskningsenhed med ansvar for alvorlige forbrydelser, herunder komplekse korruptionssager. National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) og Statsadvokaten for Særlig Kriminalitet (SSK)⁵⁵ afløste pr. 1. januar 2022 Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK)⁵⁶. Som følge heraf har NSK nu både efterforsknings- og retsforfølgelseskompetencer, og SSK fører bl.a. tilsyn med NSK's komplekse straffesager og udfører legalitetskontrol og fører appelsager ved landsretterne. Deres primære fokus er fortsat det samme som for deres forgænger, nemlig sager om grov kriminalitet, herunder komplekse korruptionssager⁵⁷.

Komplekse sager, der involverer bestikkelse, behandles effektivt, samtidig med at der mangler en mere generel indberetning af korruptionssager. De danske myndigheder mener, at det eksisterende system til bekæmpelse af korruption, der hovedsagelig er baseret på generelle regler om etik og integritet, sociale normer og offentlig kontrol, fungerer godt og ikke kræver en særlig strategi til bekæmpelse af korruption⁵⁸. I 2021 var efterforskningen og retsforfølgelsen af disse sager, som blev foretaget af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk

---

⁴⁹ Transparency International (2022), Corruption Perceptions Index 2021, s. 2-3. Opfattelsen af korruption er kategoriseret som følger: lav (opfattelsen af korruption blandt eksperter og virksomhedsledere i den offentlige sektor er over 79), relativt lav (79-60), relativt høj (59-50) og høj (under 50).

⁵⁰ I 2017 var scoren 88, mens scoren i 2021 var 88. Scoren stiger/falder betydeligt, når den ændrer sig mere end fem point, forbedres/forringes (ændring på 4-5 point), er forholdsvis stabil (ændring på 1-3 point) i de seneste fem år.

⁵¹ Særlig Eurobarometerundersøgelse 523 (2022). Eurobarometerdataene om borgernes opfattelse af og erfaringer med korruption ajourføres hvert andet år. Det tidligere datasæt er Særlig Eurobarometerundersøgelse 502 (2020).

⁵² Flash Eurobarometer-undersøgelse nr. 507 (2022). Eurobarometerdataene om virksomhedernes holdning til korruption, som ajourføres hvert andet år. Det tidligere datasæt er Flash Eurobarometer 482 (2019).

⁵³ Særlig Eurobarometerundersøgelse 523 (2022).

⁵⁴ Flash Eurobarometer-undersøgelse nr. 507 (2022).

⁵⁵ Den danske regering (2020), Oplæg til aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023, Justitsministeriet, s. 17-21. Oplysninger modtaget fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Danmark.

⁵⁶ Lov 2601 af 28. december 2021. Som anført i rapporten om retsstatssituationen 2021 var formålet med reformen at samle efterforskere og anklagere, som bedre vil være i stand til at følge sager om grov kriminalitet hele vejen fra byret til appelinstant med henblik på at sikre en mere effektiv og koordineret tilgang til grov kriminalitet, herunder komplekse sager om korruption. Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 6.

⁵⁷ Skriftligt bidrag fra Medarbejder- og Kompetencestyrelsen i forbindelse med landebesøget.

⁵⁸ Oplysninger udleveret af Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

og International Kriminalitet (SØIK)⁵⁹, begrænset til sager om bestikkelse. Myndighederne oplyser fortsat, at de ressourcer, der er til rådighed, og uddannelsen af embedsmænd er tilstrækkelige til, at de kan udføre de opgaver, de har fået pålagt⁶⁰. Samtidig er det samlede antal undersøgelser og håndhævelsen af korrupsionssager vanskeligt at måle inden for det nuværende databehandlingsystem (sagsbehandlingsystem)⁶¹.

Der er ingen planer om at afhjælpe de udestående mangler i forbindelse med integritetsrammen for ministre og personer i ledelsesfunktioner. Som anført i rapporten om retsstatssituationen 2021⁶² er offentligt ansatte⁶³ underlagt en adfærdskodeks i den offentlige sektor⁶⁴, som henviser til de strafferetlige bestemmelser og forpligtelser i henhold til loven om offentlig forvaltning⁶⁵. For så vidt angår ministre⁶⁶ og topembedsmænd er der på nuværende tidspunkt ingen planer⁶⁷ om at løse det problem, som Greco tidligere har fremhævet, nemlig at erklæringer om aktiver, der indgives af personer i ledelsesfunktioner, skal være underlagt omfattende kontrol⁶⁸. Ifølge de danske myndigheder fungerer systemet godt, og en yderligere styrkelse af de pågældende regler er ikke nødvendig⁶⁹. På grund af manglen på en overvågnings- og kontrolmekanisme er det generelt vanskeligt at vurdere effektiviteten af de nævnte regler. Der er heller ingen planer om at adressere Grecos anbefalinger⁷⁰ om manglen på bindende regler for formueangivelser og udelukkelsen af

---

⁵⁹ Der blev afsagt seks domme i 2021 (sammenlignet med 18 i 2020) baseret på straffelovens § 122 (aktiv bestikkelse), to domme i 2021 (sammenlignet med 14 i 2020) baseret på straffelovens § 144 (passiv bestikkelse), fem domme i 2021 (sammenlignet med én i 2020) baseret på straffelovens § 299 (bestikkelse i den private sektor).

⁶⁰ Oplysninger modtaget fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Danmark.

⁶¹ Ifølge de danske myndigheder består det eksisterende IT-system af et sagsbehandlingsystem, som hverken behandler eller afdækker statistikker over korrupsionssager. Ikke desto mindre var de danske myndigheder i stand til at fremlægge statistikker vedrørende bestikkelse i henhold til straffelovens §§ 122 og 144, jf. fodnote 59 ovenfor.

⁶² Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 6-7.

⁶³ Embedsmænd i Danmark omfatter særlige rådgivere og højtstående tjenestemænd. Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 6.

⁶⁴ Moderniseringsstyrelsen (2017), Vejledning om god adfærd i det offentlige. Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark, s. 6.

⁶⁵ Forvaltningsloven, kapitel 2, §§ 3-6. For de områder, der ikke er omfattet af forvaltningsloven, gælder der et almindeligt retsprincip om uvildighed. Moderniseringsstyrelsen (2017), Vejledning om god adfærd i det offentlige. GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, s. 15.

⁶⁶ Nye ministre får en håndbog, som ajourføres regelmæssigt, og som indeholder de vigtigste regler og retningslinjer om integritetsrelaterede spørgsmål vedrørende regeringsarbejde, herunder regler om bibeskæftigelse, gaver og andre fordele og interessekonflikter. Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark, s. 6. Ministrene har imidlertid et retligt og politisk ansvar over for Folketinget, herunder forpligtelser med hensyn til sandfærdighed, fortrolighed, inhabilitet og interessekonflikter. Tilsidesættelse af disse regler kan i visse tilfælde straffes i medfør af § 5 lov om ministres ansvarlighed (ministeransvarlighedsloven) fra 1964. Denne bestemmelse anvendes meget sjældent. Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 7.

⁶⁷ Oplysninger modtaget fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Danmark.

⁶⁸ GRECO Fifth Evaluation Round – Compliance Report, anbefaling vii, s. 9-10.

⁶⁹ Ministrenes erklæringer offentliggøres på Statsministeriets websted og er dermed underlagt Folketingets, pressens og den brede offentligheds kontrol, og ministrene bærer det politiske ansvar for disse oplysninger som nævnt ovenfor, se GRECO Fifth Evaluation Round – Compliance Report, s. 9-10.

⁷⁰ Greco anbefaler i) at indføre en forpligtelse for regeringsmedlemmer til offentligt at indberette deres aktiver, indtægter og finansielle interesser i regulering eller lovgivning, ii) at kvantitative data om indtægter samt data om aktiver og væsentlige forpligtelser medtages i de finansielle erklæringer, og iii) at det overvejes at forpligte særlige rådgivere til også regelmæssigt at oplyse om deres finansielle interesser. GRECO Fifth Evaluation Round — Compliance Report, s. 8-9.

særlige rådgivere⁷¹. Desuden rapporterer myndighederne ikke om nogen planer om at vedtage lovgivning om indførelse af en "svingdørspolitik" for ministrene⁷² på trods af Grecos holdning om, at den nuværende ramme udgør en integritetsrisiko⁷³, og trods en offentlig debat om dette spørgsmål⁷⁴.

Der er ingen planer om at regulere kontakten mellem beslutningstagere og lobbyister.

Som allerede bemærket i rapporten om retsstatssituationen 2020 har interesserepræsentanter ikke pligt til at rapportere om deres aktiviteter⁷⁵. Der er i øjeblikket ingen planer om at vedtage regler om lobbyvirksomhed, da myndighederne ikke mener, at det er nødvendigt at styrke reglerne⁷⁶. Ifølge Greco anbefales det at indføre regler og retningslinjer for lobbyvirksomhed med hensyn til kontakter mellem personer i ledelsesfunktioner og lobbyister. Generelt understregede Greco også behovet for at øge gennemsigtigheden af kontakter og emner i forbindelse med lobbyvirksomhed for personer i ledelsesfunktioner⁷⁷.

Regeringen bebudede yderligere foranstaltninger vedrørende finansiering af politiske partier, selv om der ikke er planlagt nogen konkret køreplan for deres vedtagelse.

På grund af den aktuelle debat⁷⁸ om de mangelfulde regler om gennemsigtighed i finansieringen af politiske partier⁷⁹ er der planer om strafferetlige foranstaltninger for at håndtere situationer med flere donationer under tærsklen (ca. 3 000 EUR i 2022), som tilsammen udgør et beløb over tærsklen, eller gennem forskellige virksomheder, der helt eller delvist ejes af den samme person, som delvist følger internationale anbefalinger⁸⁰. Det er på nuværende tidspunkt ikke klart, om den nye lov også vil behandle andre udestående spørgsmål såsom anonyme donationer til politiske partier og indførelse af sanktioner for overtrædelse af de regler, som Greco betragter som et problem⁸¹.

Der blev vedtaget ny lovgivning for at styrke beskyttelsen af whistleblowere, og der blev oprettet nye indberetningskanaler.

Whistleblowerloven blev vedtaget af Folketinget den 24. juni 2021⁸² og trådte i kraft den 17. december 2021 med henblik på at gennemføre EU's whistleblowerdirektiv⁸³. Loven omfatter alvorlige overtrædelser af lovgivningen, herunder både national lovgivning og EU-lovgivning. Der er oprettet en generel ekstern

---

⁷¹ Oplysninger modtaget fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Danmark. Danmark mener, at den ikkebindende karakter og manglen på kvantitative data skaber en rimelig balance mellem gennemsigtighed og ministrenes privatliv, og at særlige rådgivere har pligt til at indberette potentielle interessekonflikter til departementschefen for deres ministerium eller deres leder, se GRECO Fifth Evaluation Round – Compliance Report, anbefaling viii, s. 9-10.

⁷² Skriftligt bidrag fra Medarbejder- og Kompetencestyrelsen i forbindelse med landebesøget.

⁷³ GRECO Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, s. 8.

⁷⁴ Altinget (2022), Hækkerups skift kalder på demokratisk selvransagelse, Altinget (2022), Hækkerups exit genantænder debat om interessekonflikt: Her er de toppolitikere, der tog svingdøren før ham, TV 2 (2022), Derfor er tidligere ministre så attraktive for erhvervslivet.

⁷⁵ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark, s. 7-8.

⁷⁶ Oplysninger modtaget fra Medarbejder- og Kompetencestyrelsen i forbindelse med landebesøget i Danmark.

⁷⁷ GRECO Fifth Evaluation Round on Denmark – Compliance Report, s. 7-8.

⁷⁸ Politiken (2021), Bredt flertal i Folketinget vil stramme regler og forbyde Britt Bager-finten.

⁷⁹ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark, s. 8. Politiken (2022), Venstre holdt modtagere af partistøtte hemmelige: "Hvis vi andre udfyldte formularer fra Skat eller andre myndigheder på samme måde, så ville vi ikke slippe godt fra det".

⁸⁰ Skriftligt bidrag fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

⁸¹ GRECO Third Evaluation Round – Addendum to the second compliance report on Denmark.

⁸² Lov nr. 1436 af 29. juni 2021 om beskyttelse af whistleblowere.

⁸³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1937 af 23. oktober 2019 om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten.

indberetningskanal i Datatilsynet⁸⁴. Siden den 17. december 2021 har Datatilsynet modtaget 45 indberetninger om whistleblowing⁸⁵. Tilsynet har fået tildelt yderligere midler for at sikre dets kapacitet til at drive denne kanal⁸⁶. Desuden er der oprettet to særlige eksterne indberetningskanaler for Politiets Efterretningstjeneste og Forsvarets Efterretningstjeneste⁸⁷. Oprettelsen af de særlige eksterne indberetningskanaler påvirker ikke whistleblowerens ret til at benytte den generelle eksterne indberetningskanal, der er etableret i Datatilsynet, men whistleblowere fra tjenesterne opfordres til at benytte de eksterne kanaler, der er etableret i ministerierne⁸⁸. For at sikre korrekt gennemførelse har Justitsministeriet offentliggjort vejledninger til private og offentlige organisationer og whistleblowere⁸⁹.

Der er ikke indført nogen specifik overvågning af covid-19-pandemiens indvirkning på foranstaltningerne, f.eks. inden for offentlige udbud. Virkningen af den nye bestemmelse, der blev tilføjet til straffeloven i april 2020, og som fordoblede straffen for en række forbrydelser i forbindelse med foranstaltninger, der blev vedtaget som reaktion på covid-19-pandemien⁹⁰, er endnu ikke blevet vurderet. Sideløbende hermed var behovet for en nøje overvågning af reglerne, navnlig vedrørende offentlige udbud, der blev gennemført under covid-19-pandemien, genstand for offentlig debat⁹¹. National enhed for Særlig Kriminalitet modtog mere end 450 sager vedrørende mistanke om svig i forbindelse med de foranstaltninger, der blev vedtaget som reaktion på pandemien⁹². Sideløbende hermed foretager Rigsrevisionen i øjeblikket revisioner af gennemførelsen af foranstaltninger, der blev gennemført i 2021, og som opfølgning på de revisioner, der blev gennemført i 2020⁹³.

III. MEDIEPLURALISME OG MEDIEFRIHED

Grundloven udgør den overordnede ramme for beskyttelse af ytringsfriheden. De opgaver, der hører under den nationale medietilsynsmyndighed, Radio- og tv-nævnet, samt dens organisatoriske struktur og forretningsorden er fastsat ved lov⁹⁴. Afledt ret indeholder også garantier for public service-radio- og tv-selskabernes uafhængighed⁹⁵. Der findes ingen specifik lovgivning vedrørende gennemsigtighed i medieejerskab, tildeling af statslig annoncering, redaktionel uafhængighed eller ejerskab af medievirksomheder. Aktindsigt

---

⁸⁴ Webstedet for whistleblowerkanalen i Datatilsynet findes på engelsk, <https://whistleblower.dk/english>.

⁸⁵ Oplysninger modtaget fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget i Danmark. Datatilsynet (2022), Whistleblowerordning fylder et halvt år.

⁸⁶ Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 14.

⁸⁷ Dette sker for at sikre korrekt håndtering af indberetninger vedrørende efterretningstjenesterne, som sandsynligvis vil omfatte fortrolige oplysninger. De to kanaler er placeret i henholdsvis Justitsministeriet og Forsvarsministeriet.

⁸⁸ Skriftligt bidrag fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

⁸⁹ Justitsministeriet (2021), Whistleblowing.

⁹⁰ Se også rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 9. Interessenter som f.eks. Den Danske Dommerforening har kritiseret dette, da det fjerner dommernes skønsbeføjelser til at overveje individuelle omstændigheder i en sag.

⁹¹ Politiken (2022), "Det er helt, helt galt, hvad der foregår": Kviktests for 2 milliarder skattekrone er købt uden udbud.

⁹² Skriftligt bidrag fra politiet i forbindelse med landebesøget.

⁹³ Oplysninger modtaget fra Rigsrevisionen i forbindelse med landebesøget i Danmark.

⁹⁴ Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, bekendtgørelse om forretningsordenen for Radio- og tv-nævnet og forvaltningsloven.

⁹⁵ Lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, bekendtgørelse af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

reguleres ved lov om offentlighed i forvaltningen fra 2014. Direktivet om audiovisuelle medietjenester⁹⁶ er blevet gennemført⁹⁷.

Det eksisterende selvregulerende mediesystem er ved at blive vurderet med henblik på eventuelle fremtidige ajourføringer. I maj 2022 bebudede regeringen den nye politiske medieaftale for 2022-2025 bestående af forskellige politiske initiativer⁹⁸. Et af initiativerne vedrører undersøgelse af Pressenævnets fremtidige rolle og en eventuel oprettelse af en ny medieombudsmand til støtte herfor. Ombudsmanden kunne være baseret på den svenske model og kunne undersøge sager af egen drift og bidrage til god journalistisk praksis gennem meningsdannelse, medietiske debatter og initiativer. Det fremgår af medieaftalen, at det er hensigten at nedsætte et udvalg med repræsentanter for medieindustrien, eksperter og andre, der skal fremsætte anbefalinger i denne henseende med henblik på efterfølgende politiske drøftelser⁹⁹. Hvis ombudsmandens stilling oprettes, har interessenterne gjort gældende, at det vil være vigtigt, at ombudsmanden udnævnes af mediebranchen og ikke af regeringen for at sikre mediernes redaktionelle uafhængighed¹⁰⁰.

Der er tradition for en stærk redaktionel uafhængighed. I henhold til medieloven skal alle nyhedsmedier — udsendelser, trykte medier og onlinepresse — have en ansvarlig redaktør, der er bemyndiget til at træffe endelig afgørelse om det pågældende indhold¹⁰¹. Der er ingen specifikke retlige garantier med hensyn til redaktionel uafhængighed¹⁰². I praksis anses dette ikke for at være noget større problem¹⁰³, og det selvregulerende organ har hidtil haft held til at sikre de danske nyhedsmediers redaktionelle autonomi¹⁰⁴, selv om MPM 2022 giver nogle eksempler på parlamentariske partier, der udøver indflydelse.¹⁰⁵ Det forhold, at de fleste aviser i Danmark ejes af grundlæggerne, kan tjene som beskyttelse mod kommercielt pres fra ejerne¹⁰⁶. Medieaftalen har til hensigt at undersøge mulighederne for at ajourføre den nuværende ramme for medieansvar, så den passer til virkeligheden i de digitale medier, herunder influenceres ansvar for det indhold, de uploader online¹⁰⁷.

Public service-mediernes uafhængighed er fastsat ved lov. I Danmark er der to public service-radio/tv-selskaber, Danmarks Radio (DR) og det regionale tv-selskab TV 2. I henhold til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed og yderligere regulering i forbindelse med loven er

---

⁹⁶ Fuldstændig gennemførelse af direktiv (EU) 2018/1808 om ændring af direktiv 2010/13/EU om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne om udbud af audiovisuelle medietjenester (direktiv om audiovisuelle medietjenester) i betragtning af de ændrede markedsforhold blev meddelt Kommissionen den 18. september 2020.

⁹⁷ Danmark indtager en andenplads i det internationale pressefrihedsindeks for 2022 fra Journalister uden Grænser sammenlignet med en fjerdeplads i det foregående år.

⁹⁸ Kulturministeriet (2022), Medieaftale for 2022-2025.

⁹⁹ Ibid, s. 13.

¹⁰⁰ Oplysninger modtaget fra Danmarks Journalistforbund i forbindelse med landebesøget i Danmark, Journalisten (2022), Regeringens forslag har vakt bekymring — men i Sverige har staten ingen magt over medieombudsmanden.

¹⁰¹ Medieansvarsloven — Lovbekendtgørelse nr. 1719 af 27.12.2018, §§ 3 og 5.

¹⁰² Observatoriet for mediepluralisme 2022, landerapporten for Danmark, s. 8-9, 16 og 28.

¹⁰³ Oplysninger modtaget fra Danske Medier, Dansk Journalistforbund og Pressenævnet i forbindelse med landebesøget i Danmark.

¹⁰⁴ Observatoriet for mediepluralisme 2022, landerapporten for Danmark, s. 17.

¹⁰⁵ Observatoriet for mediepluralisme 2022, landerapporten for Danmark, s. 16-17.

¹⁰⁶ Blach-Ørsten, M., Burkal, R., Mayerhöffer, E. og Willig, I. (2021), Denmark: High media independence and informal democratic traditions in the newsroom. I J. Trappel og T. Tomaz (Eds.), *The Media for Democracy Monitor 2021: How leading news media survive digital transformation* (Vol. 2), s. 155.

¹⁰⁷ Kulturministeriet (2022) Medieaftale for 2022-2025, s. 13.

de danske public service-medier organiseret som uafhængige medievirksomheder, og staten kan ikke gribe ind i deres programvirksomhed eller administrative og økonomiske forvaltning¹⁰⁸. Medlemmer af eller kandidater til Folketinget, Regionsrådet, Europa-Parlamentet eller kommunalbestyrelserne må ikke være medlemmer af deres respektive øverste ledelses- og tilsynsråd¹⁰⁹. Forholdet mellem public service-medier og regeringen er også styret af et armslængdeprincip, som betyder, at hverken politikere eller Kulturministeriet bør gribe ind i public service-mediernes beslutninger, når de generelle regler er blevet fastlagt, eller handle som smagsdommere¹¹⁰. Princippet har til formål at forhindre politikere i at blande sig i redaktionelle drøftelser og den daglige praksis¹¹¹ og anses for at resultere i en lavrisikoscore for uafhængig public service-medieforvaltning og -finansiering¹¹². De danske public service-medier rapporterer ikke om problemer med deres uafhængighed, men identificerer digital omstilling og store teknologivirksomheder, der lejlighedsvis fjerner public service-medieindhold fra deres digitale distributionstjenester uden behørig forklaring, som en kilde til udfordringer¹¹³. DR og TV 2 overvåges begge af Radio- og tv-nævnet, som regelmæssigt afgiver udtalelser om radio- og tv-selskabernes udtalelser om gennemførelsen af public service-kontrakter og om tilladelser til at udbyde public service-programmer¹¹⁴. I medieaftalen for 2022-2025 forudses en finansiell styrkelse af DR i de kommende år¹¹⁵.

En eventuel revision af loven om offentlighed i forvaltningen drøftes fortsat. Som anført i retsstatsrapporterne fra 2020 og 2021¹¹⁶ er loven om offentlighed i forvaltningen, hvori fastsættes regler for alle offentlige forvaltningsorganer og ministerier om aktindsigt i oplysninger og dokumenter, fortsat underlagt visse begrænsninger på offentlig og journalistisk adgang til specifikke statslige sagsakter, navnlig myndighedernes interne arbejdsdokumenter og dokumenter, som udveksles på et tidspunkt, hvor en minister har brug for embedsværkets rådgivning¹¹⁷. Der pågår i øjeblikket forhandlinger, som Folketinget har givet mandat til¹¹⁸, om en eventuel politisk aftale om at begrænse anvendelsen af nogle af disse undtagelser i henhold til loven, hvilket kan bevirke, at grundlaget for visse politiske aftaler holdes fortroligt¹¹⁹. Der er ikke offentliggjort nogen foreslået løsning eller tidsplan¹²⁰.

---

¹⁰⁸ Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2021, s. 20.

¹⁰⁹ § 16, stk. 3, nr. 4), og § 36, stk. 2, i LBK nr. 1350 af 04/09/2020. Bekendtgørelse af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

¹¹⁰ Kulturministeriet (2012), Quadrennial periodic report on measures to protect and promote the diversity of cultural expressions — Denmark, s. 3-4. Skriftligt bidrag fra Radio- og tv-nævnet i forbindelse med landebesøget.

¹¹¹ Blach-Ørsten, M., Burkal, R., Mayerhöffer, E. og Willig, I. (2021), Denmark: High media independence and informal democratic traditions in the newsroom. I J. Trappel og T. Tomaz (Eds.), *The Media for Democracy Monitor 2021: How leading news media survive digital transformation* (Vol. 2), s. 167.

¹¹² Observatoriet for mediepluralisme 2022, landerapporten for Danmark, s. 16 og 18.

¹¹³ Skriftligt bidrag fra Danmarks Radio i forbindelse med landebesøget.

¹¹⁴ § 39, stk. 1, nr. 3), i lov nr. 2212 af 29/12/2020 om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

¹¹⁵ Kulturministeriet (2022), *Medieaftale for 2022-2025*, s. 6.

¹¹⁶ Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark, s. 10. Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 10.

¹¹⁷ §§ 19-33 og § 35 i offentlighedsloven.

¹¹⁸ Folketingsbeslutning (2021) om indkaldelse til forhandlinger om offentlighedsloven, Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 10.

¹¹⁹ I henhold til anbefaling CM/Rec(2002)2 fra Europarådets Ministerkomité til medlemsstaterne om aktindsigt i officielle dokumenter kan medlemsstaterne begrænse retten til aktindsigt i officielle dokumenter, når den er fastsat præcist i lovgivningen, er nødvendig i et demokratisk samfund og står i et rimeligt forhold til et af de anførte mål.

¹²⁰ Oplysninger modtaget fra Justitsministeriet, Danske Medier, Dansk Journalistforbund og Pressenævnet i forbindelse med landebesøget i Danmark.

Folketingets Ombudsmand oplyser, at sager om aktindsigt er et af de områder af klager, der vokser hurtigt. I 2021 modtog Ombudsmanden 399 klager vedrørende aktindsigt, hvilket var en stigning på over 100 klager i forhold til 2020¹²¹.

Der er iværksat en handlingsplan for journalisters sikkerhed, og straffeloven er blevet ændret for at indføre strengere straffe for trusler mod ytringsfriheden. I juni 2022 offentliggjorde Dansk Journalistforbund, Danske Medier, International Media Support, UNESCO Danmark, Justitsministeriet og Kulturministeriet en national handlingsplan for journalisters sikkerhed¹²². Formålet med planen er at gøre det lettere for journalister at rapportere om chikane og trusler. Desuden blev straffeloven i december 2021 ændret for at gøre det til en skærpende omstændighed, når en trussel har til formål at forhindre offeret i at gøre brug af sin ytringsfrihed¹²³. Loven hjælper borgerne med at deltage i den offentlige debat på de sociale medier og gælder også for journalister. I MPM 2022 vurderes det, at der i Danmark er en meget lav risiko hvad angår beskyttelsen af ytringsfriheden, selv om det er vanskeligere at vurdere risiciene online¹²⁴, og der er rapporteret om to hændelser vedrørende journalisters evne til at offentliggøre specifikke typer oplysninger. I december 2021 offentliggjorde Europarådets platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed en ny varsling for Danmark vedrørende møder mellem de danske efterretningstjenester (PET og FE) og tre danske medievirksomheder, hvor efterretningstjenesterne havde advaret mod ulovlig videregivelse af fortrolige oplysninger efter anholdelsen af fire efterretningsofficerer, der var anklaget for lækager¹²⁵. Den danske stat har præciseret, at handlingen var berettiget i lyset af straffeloven¹²⁶. Danske medieaktører peger også på en strategisk retssag mod offentligt engagement (SLAPP) i Danmark, hvor forretningsfolk anlagde sag mod en journalist og et dagblad for en række kritiske artikler, men senere henlagde sagen¹²⁷. Som led i den offentlige debat om sagen skrev formanden for Advokatrådet i Danmark en erklæring, hvori han understregede behovet for uafhængige medier og opfordrede advokater til at passe på SLAPP-sager og nøje overveje, om der skulle anlægges sag mod journalister og medier¹²⁸.

IV. ANDRE INSTITUTIONELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE DEMOKRATISK KONTROL OG BALANCE

Danmark har et parlamentarisk etkammersystem, hvor både regeringen og folketingsmedlemmerne kan fremsætte lovforslag, selv om det som hovedregel er regeringen, der fremsætter dem. Da der ikke findes en forfatningsdomstol, kan alle domstole foretage en

---

¹²¹ Folketingets Ombudsmand (2022), Beretning 2021, s. 6.

¹²² Dansk Journalistforbund (2022), Dansk handlingsplan for sikkerhed for journalister.

¹²³ Input fra regeringen til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 20, lov nr. 2601 af 28. december 2021, § 1, stk. 5.

¹²⁴ Observatoriet for mediepluralisme 2022, landerapporten for Danmark, s. 10. Der er ingen forlydender om, at journalister er blevet dræbt, overfaldet eller vilkårligt arresteret.

¹²⁵ Europarådet, platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed, Danmark. Også fremhævet i bidraget fra Institut for Menneskerettigheder via ENNHRI til rapporten om retsstatssituationen 2022.

¹²⁶ Europarådet, platform til fremme af beskyttelse af journalistik og journalisters sikkerhed, Danmark, Svar fra de danske myndigheder (21. marts 2022).

¹²⁷ Journalisten (2022), Sagsøgere droppede millionsag mod Jonas. Oplysninger modtaget fra Pressenævnet, Danske Medier og Dansk Journalistforbund i forbindelse med landebesøget i Danmark.

¹²⁸ Advokatrådet (2022), Advokatrådet mener: Advokater skal passe på SLAPP-sager.

efterfølgende kontrol af forfatningsmæssigheden i konkrete sager¹²⁹. Folketingets Ombudsmand fører tilsyn med afgørelser truffet af offentlige myndigheder, og Institut for Menneskerettigheder kontrollerer overholdelsen af de grundlæggende rettigheder.

Retningslinjerne fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen er generelt blevet overholdt på trods af en stigning i lovgivningsaktiviteterne i 2021. I 2021 oplevede Folketinget en betydelig stigning i lovgivningsarbejdet¹³⁰. Dette skete efter en aftale mellem Folketinget og regeringen i 2020 om at begrænse antallet af lovforslag og forslag som følge af covid-19-pandemien¹³¹. Som anført i rapporten om retsstatssituationen 2021 blev der i en betænkning fra Retsudvalget fra marts 2021¹³² foreslået en række retningslinjer for anvendelse af hasteprocedurer¹³³. Den fremhæver også betydningen af at underkaste alle forslag, herunder hasteforslag, en offentlig høring. Efter en periode i 2020-2021 med øget brug af hasteprocedurer falder andelen af hasteprocedurer langsomt¹³⁴. Siden vedtagelsen af Udvalget for Forretningsordenens beretning i marts 2021 har Folketinget fremlagt og vedtaget 27 lovforslag efter hasteproceduren, som generelt opfylder de formelle krav i retningslinjerne¹³⁵. Selv om den generelle ramme for høring af interessenter anses for at være robust¹³⁶, har nogle interessenter fortsat gjort opmærksom på kortere høringsperioder, der kan begrænse muligheden for at deltage for civilsamfundsorganisationer med færre ressourcer¹³⁷.

En regeringsrapport om anvendelsen af den nye epidemilov var genstand for en offentlig høring. Som anført i rapporten om retsstatssituationen 2021 blev der den 23. februar 2021 vedtaget en ny epidemilov, der i højere grad inddrager Folketinget i håndteringen af covid-19 og andre fremtidige epidemier¹³⁸. Inden regeringen udsteder en bekendtgørelse om områder, der er omfattet af epidemiloven, skal den i henhold til denne lov forelægges Folketingets Epidemiuvalg¹³⁹. I tilfælde af umiddelbar fare for eller trusler mod folkesundheden kan høringen af dette udvalg udsættes til efter udstedelsen af

---

¹²⁹ Dette sker sjældent, og der har kun været ét tilfælde, hvor Højesteret i 1999 besluttede at undlade at anvende en lov, fordi den var grundlovsstridig, Tvind-sagen, U 1999.841 H.

¹³⁰ For perioden oktober 2020 til oktober 2021 blev der indgivet 259 forslag til Folketinget, hvilket er det højeste antal i de sidste ti år. Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 22, og skriftligt bidrag fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen i forbindelse med landebesøget.

¹³¹ Oplysninger modtaget fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen under landebesøget.

¹³² Udvalget for Forretningsordenen (2021), Beretning om hastebehandling af regeringens lovforslag.

¹³³ Lovforslaget bør indeholde en udløbsklausul, der fører til, at en retsakt ophører med at finde anvendelse, medmindre Folketinget inden denne dato har vedtaget en revision af den relevante bestemmelse. Der er dog undtagelser fra anvendelsen af udløbsklausulen, f.eks. er den ikke nødvendig, når virkningen af lovgivningen i henhold til dens indhold er begrænset, eller specifikke, velbegrundede omstændigheder kræver, at der ikke foreligger en udløbsklausul. Hvis der ikke har været nogen høring på grund af ekstraordinære omstændigheder, skal Folketinget desuden have en forklaring på de relevante omstændigheder. Skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

¹³⁴ Folketingets mødeår løber fra den første tirsdag i oktober til den første tirsdag i oktober det efterfølgende år. I denne forbindelse er det også værd at bemærke, at perioderne oktober 2019 til oktober 2020 og oktober 2020 til oktober 2021 var præget af en stigning i antallet af love, der blev vedtaget efter hasteproceduren, dvs. inden for 30 dage efter deres forslag, navnlig på grund af covid-19-krisen (henholdsvis 22 % og 14 %). I perioden oktober 2021 til 7. april 2022 synes andelen af hasteprocedurer (5 %) at vende tilbage til det sædvanlige niveau (mellem 3 % og 5 % mellem 2012 og 2019). Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 22, og skriftligt bidrag fra Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

¹³⁵ Skriftligt bidrag fra justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

¹³⁶ Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 12.

¹³⁷ Bidrag fra Det Europæiske Borgerforum til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 4.

¹³⁸ Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 12.

¹³⁹ § 9, stk. 1, i epidemiloven, lov nr. 285 af 27. februar 2021.

bekendtgørelsen, men høringen skal finde sted så tidligt som muligt derefter¹⁴⁰. Denne undtagelse er ikke blevet anvendt¹⁴¹. I oktober 2021 sendte regeringen en rapport om anvendelsen af den nye epidemilov til Folketinget¹⁴². I rapporten drøftes de offentlige myndigheders erfaringer med anvendelsen af loven, f.eks. virkningen af begrænsningen af bekendtgørelser til fire uger eller erfaringerne med anvendelsen af reglerne om automatiske lokale nedlukninger. Efterfølgende forelagde regeringen i februar 2022 Folketinget svarene på den rapport, der blev modtaget i forbindelse med den offentlige høring. Interessenterne har hilst revisionen velkommen, men har bl.a. kommenteret sammensætningen af Epidemikommissionen eller deres erfaringer med offentlige høringer¹⁴³. Sundhedsministeren har drøftet rapporten og svarene fra den offentlige høring med Folketingets parter og forventes at forberede en ændring af forretningsordenen for Epidemikommissionen, som vil blive gjort til genstand for en offentlig høring¹⁴⁴. Folketingets Ombudsmand har modtaget ca. 100 klager over regeringsforanstaltninger i forbindelse med covid-19-pandemien¹⁴⁵. Højesteret har ikke undersøgt sager, der anfægtede regeringens foranstaltninger som reaktion på covid-19-pandemien¹⁴⁶.

Det første eksempel på den nye granskningskommissions procedure var behandlingen af afgørelsen om aflivning af mink og forelæggelsen af kommissionens rapport for et udvalg i Folketinget den 30. juni 2022. Som anført i rapporten om retsstatssituationen 2021 vedtog Folketinget i april 2021 lovgivning om indførelse af et nyt system med granskningskommissioner¹⁴⁷ med mulighed for at nedsætte underudvalg under Folketingets kontrol med henblik på at foretage en mere målrettet undersøgelse af specifikke spørgsmål inden for 12 måneder¹⁴⁸. Den første kommission af denne art blev oprettet for at undersøge regeringens handlinger i forbindelse med aflivningen af mink, herunder om der var et tilstrækkeligt retsgrundlag for beslutningen¹⁴⁹. Granskningskommissionen gennemførte en række høringer med deltagelse af statsministeren og en række regeringsmedlemmer¹⁵⁰. Dens mandat blev yderligere udvidet i november 2021¹⁵¹ til at omfatte politiets outreachaktiviteter ved hjælp af såkaldte "action cards". Den 30. juni 2022 afleverede kommissionen sin rapport

---

¹⁴⁰ Hvis udvalget gør indsigelse, skal regeringen ophæve bekendtgørelsen. § 9, stk. 2, i epidemiloven, lov nr. 285 af 27. februar 2021.

¹⁴¹ Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 23.

¹⁴² Sundhedsministeriet (2021), Rapport til Folketinget om anvendelsen af epidemiloven.

¹⁴³ Folketinget (2022), Resumé af høringen og høringssvar vedrørende Sundhedsministeriets udtalelse om anvendelsen af epidemiloven fra sundhedsministeren.

¹⁴⁴ Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 23, og oplysninger modtaget af Justitsministeriet i forbindelse med landebesøget.

¹⁴⁵ Typerne af klager vedrørte en række spørgsmål, såsom journalisters adgang til oplysninger, vaccinationsrammer, eller om børn bør tilbydes vacciner. Folketingets Ombudsmand gennemførte også undersøgelser af egen drift, f.eks. hvordan restriktionerne i forbindelse med covid-19-pandemien blev anvendt i fængsler. Folketingets Ombudsmand (2022), Beretning 2021, s. 5, og oplysninger modtaget fra Folketingets Ombudsmand i forbindelse med landebesøget.

¹⁴⁶ Oplysninger modtaget fra Højesteret i forbindelse med landebesøget.

¹⁴⁷ Lov om ændring af lov om undersøgelseskommissioner og retsplejeloven.

¹⁴⁸ Regeringen er derimod ansvarlig for undersøgelseskommissioner. Se også rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 13.

¹⁴⁹ Minkkommissionen (2021), Kommissorium.

¹⁵⁰ Dette har omfattet finansministeren, justitsministeren og sundhedsministeren. Minkkommissionen (2022), Høringer.

¹⁵¹ Minkkommissionen (2021), Kommissorium.

til Folketingets Granskningsudvalg¹⁵², som den 5. juli 2022 bakkede op om kommissionens konstateringer vedrørende statsministeren og en tidligere minister¹⁵³.

Rigsretten har afsagt en vigtig dom vedrørende en tidligere ministers ansvar. Rigsretten består af op til 15 højesteretsdommere og det samme antal medlemmer, der vælges af Folketinget¹⁵⁴. I henhold til lov om ministres ansvarlighed kan en minister straffes, hvis han forsætligt eller af grov uagtsomhed tilsidesætter de pligter, der påhviler ham efter grundloven eller lovgivningen i øvrigt eller efter hans stillings beskaffenhed¹⁵⁵. I december 2021 afsagde Rigsretten dom i sagen mod en tidligere minister¹⁵⁶. Domme afsagt af Rigsretten er meget sjældne, og siden den blev oprettet i 1849, har der kun været seks rigsretssager (den seneste var i 1995)¹⁵⁷.

Folketingets Ombudsmand og Institut for Menneskerettigheder mener, at myndighederne samarbejder effektivt med dem og følger op på deres anbefalinger. Folketingets Ombudsmand har tilstrækkelige ressourcer til at udføre sine opgaver¹⁵⁸, men tendensen til et stigende antal klager kan udgøre en udfordring i fremtiden¹⁵⁹. Med hensyn til klager modtaget i 2021¹⁶⁰ har de siden covid-19-pandemien oftere omhandlet forsinkelser i behandlingen af forvaltningssager. Undersøgelser af egen drift har især fokuseret på behandlingen af familieretlige spørgsmål og anmodninger om aktindsigt¹⁶¹. Folketingets Ombudsmand har ikke oplevet hindringer eller afslag på at samarbejde fra de offentlige myndigheders side og mener, at Ombudsmandens henstillinger er i gang med at blive gennemført¹⁶². Institut for Menneskerettigheder, som er en uafhængig national menneskerettighedsinstitution med A-status, oplyser, at de offentlige myndigheder er

---

¹⁵² Minkkommissionen (2022), Granskningskommissionen har afleveret sin beretning.

¹⁵³ DR (2022), Mette Frederiksen får en næse for sin rolle i minksagen, TV 2 (2022), Mette Frederiksen får officielt næse.

¹⁵⁴ De politisk valgte medlemmer forventes at tilføre deres politiske erfaring til vurderingen af sager mod ministre. De kan ikke være medlemmer af Folketinget. I den foreliggende sag var der kun 26 dommere, fordi to højesteretsdommere havde erklæret sig inhabile, og antallet af politisk valgte medlemmer blev nedjusteret tilsvarende. Folketinget (2022), Rigsretten, og oplysninger modtaget fra Højesteret under landebesøget.

¹⁵⁵ § 5, stk. 1, i lov om ministeriel ansvarlighed.

¹⁵⁶ Den tidligere minister blev fundet skyldig i perioden fra den 10. februar til den 18. marts 2016 at have indledt og opretholdt adskillelse af asylansøgende ægtefæller og samlevende par, hvor mindst en af parterne var under 18 år, i strid med artikel 8 i den europæiske menneskerettighedskonvention og i strid med almindelige forvaltningsretlige principper. Rigsretten, dom af 13. december 2021, s. 143-144. Rigsretten (2021), Rigsretten har afsagt dom i sagen mod fhv. minister Inger Støjberg.

¹⁵⁷ Folketinget (2022), Rigsretten.

¹⁵⁸ Folketinget afsatte ca. 12,5 mio. EUR (93,3 mio. DKK) i årlig finansiering til Ombudsmandsinstitutionen i 2021. Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 25.

¹⁵⁹ Ifølge Ombudsmandens oplysninger for 2021 behandlede institutionen i alt 5 587 sager, hvoraf ca. 14 % førte til en undersøgelse (815 sager, heraf 200 fulde undersøgelser og 615 afkortede undersøgelser). Ud af de 200 fulde undersøgelser har 78 ført til kritik eller henstillinger. I 2021 indledte Folketingets Ombudsmand 5 643 sager, hvilket er det næsthøjeste antal i dette organs historie og lige under det rekordhøje antal 5 912 sager i 2020. Folketingets Ombudsmand (2022), Beretning 2021, s. 8 og 72, og oplysninger modtaget fra Folketingets Ombudsmand i forbindelse med landebesøget.

¹⁶⁰ Folketingets Ombudsmand (2022), Beretning 2021, s. 6-8.

¹⁶¹ I 2021 indledte Ombudsmanden af egen drift en undersøgelse af Familieretshusets sagsbehandlingstid i sager om overvåget samvær efter dom og midlertidigt samvær. Ombudsmanden har også holdt øje med myndighedernes sagsbehandlingstider for besvarelse af aktindsigtsanmodninger fra journalister og andre borgere. Folketingets Ombudsmand (2022), Beretning 2021, s. 6.

¹⁶² Oplysninger modtaget fra Folketingets Ombudsmand under landebesøget.

tilbøjelig til at tage nøje hensyn til instituttets anbefalinger¹⁶³. Institutet mener at have tilstrækkelige ressourcer¹⁶⁴.

Den 1. januar 2022 havde Danmark tre ledende domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, der afventede fuldbyrdelse¹⁶⁵. På det tidspunkt var Danmarks andel af ledende domme fra de seneste ti år, som stadig afventede fuldbyrdelse, på 60 %, og den gennemsnitlige tid, hvor dommene havde afventet fuldbyrdelse, var kun seks måneder¹⁶⁶. Førstnævnte skyldes, at der i denne periode kun blev afsagt fem domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol mod Danmark, hvoraf tre er blevet endelige i løbet af de sidste to år og endnu ikke er fuldbyrdet¹⁶⁷. Den 1. juli 2022 er antallet af ledende domme, der afventer fuldbyrdelse, fortsat tre¹⁶⁸.

Civilsamfundets råderum i Danmark er fortsat åbent med en solid ramme for inddragelse af civilsamfundsorganisationer. Civilsamfundets råderum i Danmark betragtes fortsat som åbent¹⁶⁹ med solide mekanismer til inddragelse af civilsamfundsorganisationer¹⁷⁰. I november 2021 blev regeringspartierne enige om at fordele ca. 115 mio. EUR (860,5 mio. DKK) over de næste fire år til sektoren for social-, sundheds- og arbejdsmarkedene, som også omfatter en civilsamfundsstrategi for perioden 2022-2025 for ovennævnte sektorer¹⁷¹. Institut for Menneskerettigheder har udtrykt bekymring over forbuddet mod at modtage donationer fra visse fysiske personer og juridiske enheder¹⁷² og lovforslaget om indførelse af muligheden for, at politiet kan nedlægge forbud mod forsamlinger på et sted for at opretholde

---

¹⁶³ Bidrag fra Institut for Menneskerettigheder via ENNHRI til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 2, og oplysninger modtaget fra Institut for Menneskerettigheder i forbindelse med landebesøget.

¹⁶⁴ Oplysninger modtaget fra Institut for Menneskerettigheder i forbindelse med landebesøget.

¹⁶⁵ Europarådets Ministerkomité fører tilsyn med vedtagelsen af de nødvendige foranstaltninger til fuldbyrdelse af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols domme. Det er komitéens praksis at samle sager mod en stat, der kræver lignende fuldbyrdelsesforanstaltninger, navnlig generelle foranstaltninger, og behandle dem i fællesskab. Den første sag i samlingen udpeges som den ledende sag for så vidt angår tilsynet med de generelle foranstaltninger og gentagne sager inden for koncernen, når det vurderes, at alle mulige individuelle foranstaltninger, der er nødvendige for at give klageren erstatning, er truffet.

¹⁶⁶ Alle tal er beregnet af det europæiske gennemførelsesnetværk og er baseret på antallet af sager, der betragtes som verserende på den årlige skæringsdato den 1. januar 2022. Se bidrag fra det europæiske gennemførelsesnetværk til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 38.

¹⁶⁷ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 15. september 2020, Aggerholm mod Danmark, 45439/18, har afventet fuldbyrdelse siden 2020, og domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols af 9. juli 2021, M.A. mod Danmark, 6697/18, og af 7. december 2021, Savran mod Danmark 57467/15, har begge afventet fuldbyrdelse siden 2021.

¹⁶⁸ Data ifølge Europarådets onlinedatabase (HUDOC).

¹⁶⁹ CIVICUS' rating, som er en skala med fem kategorier: åben, indsnævret, obstrueret, undertrykt og lukket.

¹⁷⁰ Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 14.

¹⁷¹ Civilsamfundsstrategien har til formål at støtte frivillige organisationer ved at fokusere på et styrket samarbejde med civilsamfundet om udvikling af velfærdsløsninger. Nogle civilsamfundsorganisationer anser dog den foreslåede finansieringsmodel for at være usikker. Tidligere har civilsamfundsorganisationerne søgt om støtte, mens der under det nuværende system tildeles faste beløb. Nogle organisationer er bekymrede for, om de vil få tildelt tilstrækkelige midler. Denne finansiering har erstattet regeringernes tidligere sociale investeringsfond (Satspuljen). Franet (2022), Country research — Legal environment and space of civil society organisations in support fundamental rights — Denmark, s. 3.

¹⁷² I marts 2021 indførte lovgivningen et forbud mod at modtage donationer fra visse fysiske personer og juridiske enheder, hvilket gav anledning til visse betænkeligheder hos Institut for Menneskerettigheder og interessenter på grund af en risiko for vilkårlighed i anvendelsen heraf. I marts 2022 blev en første person føjet til listen over forbudte donorer. Rapporten om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark, s. 14, og oplysninger modtaget fra Institut for Menneskerettigheder under landebesøget.

den offentlige orden¹⁷³. Selv om civilsamfundet var stærk modstander af forsamlingsforbuddet i forslaget om "Sikkerhed for alle danskere", som i sidste ende blev forkastet af Folketinget i juni 2021, mener interessenterne, at det viser, at der er behov for øget inddragelse af civilsamfundsorganisationer i udarbejdelsen af lovforslag, navnlig i forbindelse med sikkerhedsforanstaltninger, som kan have en negativ indvirkning på civilsamfundets råderum¹⁷⁴.

---

¹⁷³ Bidrag fra Institut for Menneskerettigheder via ENNHRI til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 3.

¹⁷⁴ Franet (2022), Country research — Legal environment and space of civil society organisations in supporting fundamental rights — Denmark, s. 5, bidrag fra Institut for Menneskerettigheder via ENNHRI til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 3, bidrag fra Det Europæiske Borgerforum til rapporten om retsstatssituationen 2022, s. 3, og skriftligt bidrag fra Nyt Europa i forbindelse med landebesøget.

Bilag I: Liste over kilder i alfabetisk rækkefølge*

* Listen over indkomne bidrag i forbindelse med høringen om rapporten om retsstatssituationen 2022 kan findes på https://ec.europa.eu/info/publications/2022-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_en.

Advokatsamfundet (2021), *Høringssvar til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven*, <https://www.advokatsamfundet.dk/om-advokatsamfundet/advokatrådet/horingssvar-liste/2021/2021-2747-strafferetsudvalget>.

Advokatsamfundet (2022), *Advokatrådet mener: Advokater skal passe på SLAPP-sager*, <https://www.advokatsamfundet.dk/nyheder-medier/nyheder/2022/advokatrådet-mener-advokater-skal-passe-pa-slapp-sager/>.

Advokatrådet (2022), *Kommentar: Lange ventetider må ikke ødelægge tilliden til retssystemet*, <https://www.advokatsamfundet.dk/nyheder-medier/nyheder/2022/kommentar-lange-ventetider-ma-ikke-odelaegge-tilliden-til-retssystemet/>.

Altinget (2022), *Partier vil forhandle om domstolenes økonomi: "Det er jo ingen naturlov, at aftalen skal være administrativ"*, <https://www.alinget.dk/embedsvaerk/artikel/partier-vil-forhandle-om-domstolenes-oekonomi-det-er-jo-ingen-naturlov-at-aftalen-skal-vaere-administrativ>.

Altinget (2022), *Hækkerups exit genantænder debat om interessekonflikt: Her er de toppolitikere, der tog svingdøren før ham*, <https://www.alinget.dk/civilsamfund/artikel/haekkerups-exit-genantaender-debat-om-interessekonflikt-her-er-de-toppolitikere-der-tog-svingdoeren-foer-ham>.

Altinget (2022), *Hækkerups skift kalder på demokratisk selvransagelse*, <https://www.alinget.dk/artikel/haekkerups-skift-kalder-paa-demokratisk-selvransagelse>.

Blach-Ørsten, M., Burkal, R., Mayerhöffer, E. og Willig, I. (2021). *Denmark: High media independence and informal democratic traditions in the newsroom*. In J. Trappel og T. Tomaz (Eds.), *The Media for Democracy Monitor 2021: How leading news media survive digital transformation* (Vol. 2), s 167. Nordicom, Göteborg Universitet <https://doi.org/10.48335/9789188855428-4>.

Berlingske Tidende (2022), *Kommentar: Lange ventetider må ikke ødelægge tilliden til retssystemet*, <https://www.berlingske.dk/kommentarer/lange-ventetider-oedelaegger-tilliden-til-retssystemet>.

Centret for Mediepluralisme og Mediefrihed (2022), *Media pluralism monitor 2022 — country report on Denmark*.

CEPEJ (2021), *Study on the functioning of the judicial systems in the EU Member States*.

Civicus, *Monitor tracking civic space — Denmark* <https://rsf.org/en/denmark>.

Danmarks Radio (2022), *Skriftligt bidrag fra Danmarks Radio til rapporten om retsstatssituationen 2022 i forbindelse med landebesøget*.

Dansk Journalistforbund (2022), *Dansk handlingsplan for sikkerhed for journalister*, <https://journalistforbundet.dk/nyhed/ny-faelles-dansk-handlingsplan-journalisters-sikkerhed>.

Datatilsynet (2022), *Whistleblowerordning fylder et halvt år*, <https://www.datatilsynet.dk/presse-og-nyheder/nyhedsarkiv/2022/jun/whistleblowerordning-fylder-et-halvt-aar>.

Den danske regering (2020), *Oplæg til aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2024*, *Justitsministeriet*, <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/08/trygheden-foerst-final-a.pdf>.

Den danske regering (2021), *Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2021*.

Den danske regering (2022), *Input fra Danmark til rapporten om retsstatssituationen 2022*.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 15. september 2020, Aggerholm mod Danmark, 45439/18.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 20. oktober 2015, Dvorski mod Kroatien, 25703/11.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, dom af 9. juli 2021, M.A. mod Danmark, 6697/18.

Det Europæiske Borgerforum (2022), *Bidrag fra Det Europæiske Borgerforum til rapporten om retsstatssituationen 2022*, <https://civicspacewatch.eu/wp-content/uploads/2022/01/Denmark.pdf>.

Det europæiske gennemførelsesnetværk (2022), *Bidrag fra det europæiske gennemførelsesnetværk til rapporten om retsstatssituationen 2022*.

Direktiv (EU) 2018/1808 om ændring af direktiv 2010/13/EU om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne om udbud af audiovisuelle medietjenester (direktiv om audiovisuelle medietjenester) i betragtning af de ændrede markedsforhold.

Dommerforeningen (2021), *Bemærkninger til lovudkast om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven*, <https://www.dommerforeningen.dk/dommerforeningen/hoeringssvar/2021/bemaerkninger-til-lovudkast-om-aendring-af-straffeloven-retsplejeloven-og-faerdselsloven-implementering-af-initiativer-i-aftaler-om-politiets-og-anklagemyndighedens-oekonomi/>.

Dommerforeningen (2022), *Høringssvar til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos, forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)*, <https://www.dommerforeningen.dk/media/74901/justitsministeriet.pdf>.

Dommerforeningen (2022), *Høringssvar til lovudkast om politiets virksomhed*, <https://www.dommerforeningen.dk/dommerforeningen/hoeringssvar/2022/hoeringssvar-til-lovudkast-om-politiets-virksomhed-mv/>.

Dommerforeningen (2022), *Skriftligt bidrag fra Dommerforeningen til rapporten om retsstatssituationen 2022 i forbindelse med landebesøget*.

Domstolsstyrelsen (2021), *Digitaliseringen af nyt straffe- og skiftesystem sat i gang* <https://www.domstol.dk/aktuelt/2021/10/digitaliseringen-af-nyt-straffe-og-skiftesystem-sat-i-gang/#straffe%20skifte>.

Domstolsstyrelsen (2022), *Årsberetning 2021 er udkommet*, <https://domstol.dk/aktuelt/2022/3/aarsberetning-2021-er-udkommet/>.

Domstolsstyrelsen (2022), *Endnu længere sagsbehandlingstider i 2021*, <https://domstol.dk/aktuelt/2022/3/endnu-laengere-sagsbehandlingstider-i-2021/>.

Domstolsstyrelsen (2022), *Graf for gennemsnitlig sagsbehandlingstid i udvalgte straffesager ved byretterne 2012-2021*, <https://domstol.dk/media/ycrp14yf/1.png>.

Domstolsstyrelsen (2022), *Domsdatabasen er åben*, <https://domsdatabasen.dk/nyheder/domsdatabasen-er-aben/>.

Domstolsstyrelsen (2022), *Nøgletal om sagsflow og sagsbehandlingstider*, <https://www.domstol.dk/media/1qbewjdg/noegletal-2021.pdf>.

DR (2022), *Mette Frederiksen får en næse for sin rolle i minksagen*, <https://www.dr.dk/nyheder/politik/mette-frederiksen-faar-en-naese-sin-rolle-i-minksagen>.

ENNHRI (2022), *Bidrag fra Institut for Menneskerettigheder via ENNHRI til rapporten om retsstatssituationen 2022*.

Europa-Kommissionen (2020), *Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Danmark*.

Europa-Kommissionen (2021), *Rapport om retsstatssituationen 2021, landekapitlet om Danmark*.

Europa-Kommissionen (2022), *EU's resultattavle for retlige anliggender for 2022*.

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1937 af 23. oktober 2019 om beskyttelse af personer, der indberetter overtrædelser af EU-retten.

Europarådet, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists — Denmark, <https://fom.coe.int/en/alerte/detail/107636699>.

Europarådet: Ministerkomitéen (2002), *Recommendation CM/Rec(2002)2 of the Committee of Ministers to member states on access to official documents*.

Europarådet: Ministerkomitéen (2010), *Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities*.

Folketinget (2021), *Beslutning om indkaldelse til forhandlinger om offentlighedsloven*, https://www.ft.dk/samling/20201/beslutningsforslag/B169/som_vedtaget.htm

Folketinget (2022), *Rigsretten*, <https://www.ft.dk/da/folkestyret/domstolene/rigsretten>.

Folketinget (2022), *Høringsresumé og høringssvar vedr. Sundhedsministeriets redegørelse om anvendelse af epidemiloven, fra sundhedsministeren*, <https://www.ft.dk/samling/20211/almdel/epi/bilag/344/index.htm>.

Folketingets Ombudsmand (2022), *Beretning 2021*, <https://www.ombudsmanden.dk/findviden/fob/fob2021/>.

Folketingets Udvalg for Forretningsordenen (2022), *Skriftligt bidrag fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen til rapporten om retsstatssituationen 2022 i forbindelse med landebesøget*.

Franet, Institut for Menneskerettigheder (2022), *Country research — Legal environment and space of civil society organisations in supporting fundamental rights — Denmark*, Wien, EU's Agentur for Grundlæggende Rettigheder, <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/civic-space-2022-update#country-related>.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2019), *Flash Eurobarometer-undersøgelse 482: virksomheders holdning til korruption i EU*.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), *Særlig Eurobarometerundersøgelse 502: korruption*.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2022), *Flash Eurobarometer-undersøgelse 507: virksomheders holdning til korruption i EU*.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2022), *Særlig Eurobarometerundersøgelse 523: korruption*.

GRECO (2019), *Fifth Evaluation Round — Evaluation Report on Denmark on preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies*.

GRECO (2021), *Third Evaluation Round — Addendum to the second compliance report on Denmark*.

GRECO (2021), *Fifth Evaluation Round — Compliance Report on Denmark on preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies*.

Institut for Menneskerettigheder (2021), *Høringssvar over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og færdselsloven*, <https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/H%C3%B8ringssvar%20vedr.%20forslag%20til%20lov%20om%20%C3%A6ndring%20af%20straffeloven%2C%20retsplejeloven%20og%20f%C3%A6rdelsloven%20%28Implementering%20af%20initiativer%20i%20aftale%20om%20politiets%20anklagemyndighedens%20%C3%B8konomi%202021-2023%29.pdf>.

Institut for Menneskerettigheder (2022), *Høringssvar til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos, forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)*, <https://menneskeret.dk/hoeringsvar/naevnsprocessen-mv-ungdomskriminalitetsnaevnet-politiets-muligheder-efterforskning>.

Journalisten (2022), *Regeringens forslag har vakt bekymring — men i Sverige har staten ingen magt over medieombudsmanden*, <https://journalisten.dk/regeringens-forslag-har-vakt-bekymring-men-i-sverige-har-staten-ingen-magt-over-medieombudsmanden/>.

Journalisten (2022), *Sagsøgere droppede millionsag mod Jonas, inden den gik i gang: "Det viser andre, at det ikke har gang på jord"*, <https://journalisten.dk/sagsoegere-droppede-millionsag-mod-jonas-inden-den-gik-i-gang-det-viser-andre-at-det-ikke-har-gang-paa-jord/>.

Journalister uden Grænser — Danmark <https://rsf.org/en/denmark>.

Justitsministeriet (2021), *Whistleblowing*, <https://www.justitsministeriet.dk/temaer/whistleblowing/>.

Justitsministeriet (2022), *Skriftligt bidrag fra Justitsministeriet til rapporten om retsstatssituationen 2022 i forbindelse med landebesøget*.

Kulturministeriet (2012), *Quadrennial periodic report on measures to protect and promote the diversity of cultural expressions — Denmark*, https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/periodic_reports/old/denmark_report_ownformat_en_2012.pdf.

Kulturministeriet (2022), *Mediaftale for 2022-2025: Den demokratiske samtale skal styrkes* <https://kum.dk/aktuelt/nyheder/mediaftale-styrker-den-demokratiske-samtale>.

Medarbejder- og Kompetencestyrelsen (2022), *Skriftligt bidrag fra Medarbejder- og Kompetencestyrelsen i forbindelse med landebesøget*.

Minkkommissionen (2021), *Kommissorium for en granskningskommission om sagen om aflivning af mink*, <https://www.minkkommissionen.dk/da/kommissorium>.

Minkkommissionen (2022), *Afhøringer*, <https://www.minkkommissionen.dk/da/afh%C3%B8ringer>.

Minkkommissionen (2022), *Granskningskommissionen har afleveret sin beretning*, <https://www.minkkommissionen.dk/da/nyheder/2022/06/beretningen>.

Moderniseringsstyrelsen (2017), *Vejledning om god adfærd i det offentlige*, https://www.modst.dk/media/17831/god-adfaerd-i-det-offentlige_web.pdf.

Nyt Europa (2022), *Skriftligt bidrag fra Nyt Europa til rapporten om retsstatssituationen 2022 i forbindelse med landebesøget*.

Politiet (2022), *Skriftligt bidrag fra politiet til rapporten om retsstatssituationen 2022 i forbindelse med landebesøget*.

Politiken (2021), *Bredt flertal i Folketinget vil stramme regler og forbyde Britt Bager-finten*, <https://politiken.dk/indland/art8242082/Bredt-flertal-i-Folketinget-vil-stramme-regler-og-forbyde-Britt-Bager-finten>.

Politiken (2022), *Venstre holdt modtagere af partistøtte hemmelige: "Hvis vi andre udfyldte formularer fra Skat eller andre myndigheder på samme måde, så ville vi ikke slippe godt fra det"*, <https://politiken.dk/indland/art8595893/%C2%BBHvis-vi-andre-udfyldte-formularer-fra-Skat-eller-andre-myndigheder-p%C3%A5-samme-m%C3%A5de-s%C3%A5-ville-vi-ikke-slippe-godt-fra-det%C2%AB>.

Politiken (2022), *"Det er helt, helt galt, hvad der foregår": Kviktets for 2 milliarder skatte kroner er købt uden udbud*, <https://politiken.dk/indland/art8563978/Kviktets-for-2-milliarder-skattekroner-er-k%C3%B8bt-uden-udbud>.

Radio- og tv-nævnet (2022), *Skriftligt bidrag fra Radio- og tv-nævnet til rapporten om retsstatssituationen 2022 i forbindelse med landebesøget.*

Rigsretten (2021), *Rigsretten har afsagt dom i sagen mod fhv. minister Inger Støjberg*, <https://rigsretten.dk/aktuelt/2021/12/rigsretten-har-afsagt-dom-i-sagen-mod-fhv-minister-inger-stoejberg/>.

Rigsretten, dom af 13. december 2021.

Sundhedsministeriet (2021), *Redegørelse til Folketinget om anvendelse af epidemiloven*, <https://prodstoragehoeringspo.blob.core.windows.net/4f1363f7-9a86-40a5-86a7-e5f7a90a53a6/Redeg%C3%B8relse%20til%20Folketinget%20om%20anvendelse%20af%20epidemiloven.pdf>.

Transparency International (2022), *Corruption Perceptions Index 2021*.

TV 2 (2022), *Mette Frederiksen får officielt næse*, <https://nyheder.tv2.dk/politik/2022-07-05-mette-frederiksen-faar-officielt-naese>.

TV 2 (2022), *Derfor er tidligere ministre så attraktive for erhvervslivet*, <https://nyheder.tv2.dk/business/2022-05-02-derfor-er-tidligere-ministre-saa-attraktive-for-erhvervslivet>.

Udvalget for Forretningsordenen (2021), *Betænkning og indstilling om ændring af forretningsordenen for Folketinget*, https://www.ft.dk/ripdf/samling/20201/beretningalmenart/20201_BER_15.pdf.

Bilag II: Landebesøg i Danmark

Kommissionens tjenestegrene afholdt i april 2022 virtuelle møder med:

- Advokatsamfundet
- Danske Medier
- Dansk Journalistforbund
- Pressenævnet
- Institut for Menneskerettigheder
- Dansk Ungdoms Fællesråd
- Medarbejder- og Kompetencestyrelsen
- Den Danske Dommerforening
- Erhvervsministeriet
- Kulturministeriet
- Justitsministeriet
- Rigsrevisionen
- Domstolsstyrelsen
- Nyt Europa
- Folketingets Ombudsmand
- Folketingets Udvalg for Forretningsordenen
- Højesteret
- Transparency International Danmark

* Kommissionen mødtes også med følgende organisationer på en række horisontale møder:

- Amnesty International
- Article 19
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- European Centre for Press and Media Freedom
- European Civic Forum
- European Federation of Journalists
- European Partnership for Democracy
- European Youth Forum
- Front Line Defenders
- Human Rights Watch
- ILGA Europe
- International Federation for Human Rights (FIDH)
- International Press Institute
- Open Society European Policy Institute (OSEPI)
- Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa
- Philea
- Reporters Without Borders
- Transparency International Europe